

Spectacole degradate

...Stagiune de vară ! Iunie 1958 !

În imensa monotonie care plana deasupra publicului adunat la „Arenele Libertății“, doar un vînt ușor, adîind printre brazi, mai aducea un suflu de înviorare. Și iată, în momentul în care vijeliosul D'Artagnan se pregătește să o sărute pe iubita sa Constance, în microfon, un fel de pocnitură — asemenea unei împușcături — marchează momentul, deșteptînd spectatorii din amorțeală... De undeva din fund răsună vocea unui mucalit :

— Poate o să se mai dezmorțească și actorii !

De altfel, probabil tot din plictiseală, actorii Teatrului Armatei au omis să mai joace tabloul final din *Cei trei mușchetari*, absolvînd-o pe Milady de pedeapsă, dar ajungînd acasă cu o jumătate de oră mai devreme. Într-adevăr, spectatorii, după ce și-au plătit biletul pentru a asista la această reprezentație, au făcut cunoștință mai întîi cu necuprinsul plictis al actorilor ce-și aruncau replicile din colțul gurii ; duelurile, celebrele dueluri dintre mușchetari și garda cardinalului, se consumau agale „au ralenti“, ca în filmele rulate cu încetinitorul. Cumplitele lovituri de spadă se lăsau schimbate cu o pașnică și dulce condescendență, de parcă rivalii și-ar fi spus cu un zîmbet :

— Na, să nu zici că nu-ți dau...

— Poftim, ține și tu...

Printre perdelele decorurilor „aranjate“ într-o doară (și într-o rîină) se vedeau circlînd diverse persoane din corpul tehnic, laolaltă cu personalul curții „Regelui Soare“. În pauzele dintre tablouri, cînd o muzică hîriia „sugestiv“ în difuzoare, se auzeau voci distincte care se îndemnau nu tocmai delicat în operațiile de schimbări ale decorului. Asta, probabil pentru că cineva n-a mai socotit necesar să închidă contactul microfonului.

Ar fi multe de spus despre acest spectacol, care a îngroșat melodrama pînă la prost gust și umorul pînă la grotesc, dacă el nu s-ar încadra strict în clasică definiție a *spectacolului degradat*. Cui folosește acest spectacol ? De ce a fost oare dezgropat din magazie, iar „respirația“ sa de ce a trebuit reanimată — așa stătut — în aerul curat al „Parcului Libertății“ ? Pentru a se demonstra ce înseamnă lipsă de respect față de spectatori, ori plictis și blazare actricească ?

Aceeași blazare s-a făcut simțită și în spectacolul *Don Carlos* (Teatrul Municipal) în ritmul de melc al fiecărui tablou, în decuparea de către actori a momentelor lor personale din spectacolul, ajuns pînă la urmă să apară un soi de recital. Lipsa de participare a personajelor secundare, a corpului de ansamblu și a figurației a fost vădită și uneori a luat chiar aspecte ridicole.

La Teatrul Tineretului, spectacolul *David Copperfield* a avut un număr considerabil de reprezentații. L-am revăzut spre sfârșitul stagiunii (după nu știu câte alte stagiuni anterioare), de astă dată cu o distribuție aproape complet schimbată. (Unii interpreți nu figurau nici măcar în program.) E lăudabilă inițiativa de a se folosi tineri interpreți în rolurile principale. Dar pare curios că într-un spectacol prea des jucat, aproape numai tineri dețin rolurile-cheie. Sub barba și mustățile actorilor (unii chiar aproape nemachiați — din comoditate oare? — ca Cicerone Ionescu în rolul lui Micawber) se citea lesne efortul de îngroșare a vocii. Pe alocuri, spectacolul aducea cu o producție școlară — cu penibile încercări de comedie și cu pauze uriașe între acte — ceea ce sporea considerabil plictisul spectatorilor.

Ciinele grădinarului, interpretat de colectivul Teatrului Municipal, a fost doar o umbră palidă a spectacolelor cu care ne-a obișnuit acest valoros colectiv.

Cu toate eforturile artistei Gina Petrini, restul interpreților au defilat prin scenă lipsiți de culoare și de interes și cu un aer supărător de superficialitate (Vasile Florescu), sau arborind un pueril zîmbet stereotip, pe care și-l cultivă cu o feroare demnă de o cauză mai bună, Petrică Vasilescu. Mi s-a părut îngrijorătoare atitudinea de obicei conștiincioasă a lui Ion Manta, care a mormăit textul — făcându-l absolut de neînțeles — cu un aer de completă indiferență pentru ceea ce ar fi trebuit să spună și nu se făcea auzit.

În loc de eroi, fantoze; în loc de mesaj artistic, simple prezențe scenice: astfel se poate defini *Ciinele grădinarului* în felul în care este prezentat acum. Să mai pomenim și despre îngroșarea excesivă a scenelor de umor din *Femeia îndărătnică* (Teatrul Armatei); despre interpretii celor mai multe spectacole de operetă, care, după o anumită perioadă, „uită” să mai și joace și se mulțumesc doar să cînte; despre figurația din *Revista '58*, care se pretează la exhibiții penibile; despre interpretii *Notei zero la purtare*, care au trecut de mult de vîrsta imberbă și adolescentină a eroilor și au acum aerul unor „profesori” și nu al unor elevi; despre spectacolul *Mătrăguna*, în care pornografia este îngroșată ostentativ etc., etc.

Spectacole degradate e cusurul cu care definim în general și cu îngăduință grave abateri de la ținuta artistică, de la etica actoricească, de la respectul cuvenit publicului. Multe din aceste „spectacole” au loc și în săli centrale — și mai deseori în grădini de vară, majoritatea periferice. Să fie oare la actorii noștri lipsă de prețuire a publicului „de cartier”? Punem întrebarea, temîndu-ne de răspuns, lăsînd actorilor și organizatorilor înșiși ai acestor spectacole să-și dea singuri — cu toată mustrarea de cuget cuvenită — răspunsul.

Oricum, un spectacol degradat este reprobabil pentru teatrul care îi dă girul! Mai mult respect, deci, pentru omul fie din stal, fie de la galerie: mai mult respect pentru însăși arta pe care actorul o slujește; chiar dacă — și mai ales dacă — are de rostit aceleași replici pentru a 100-a oară, pentru a 500-a oară!

Marii și adevărații actori ne-au învățat aceasta!